

Nová éra ESG reportingu 2025: Od byrokracie k racionalizácii (Dopady balíka Omnibus a zmien EFRAG)

Jozef Majerčák¹

¹University of Žilina, Department of Railway Transport, University 8215/1, 010 26 Žilina, E-mail: jozef.majercak@fpedas.uniza.sk

Kľúčové slová: EFRAG, Omnibus, ESG, VSME, ESRS, komparácia KPI

Úvod: Legislatívny obrat v novembri 2025

Európsky systém vykazovania udržateľnosti, ukotvený najmä v Smernici (EÚ) 2022/2464 (CSRD) [4], prechádza v závere roka 2025 zásadnou revíziou. V reakcii na závery správy o konkurencieschopnosti EÚ (tzv. Draghiho správa) [2] a tlak na znižovanie administratívnej záťaže, schválil Európsky parlament dňa 13. novembra 2025 svoju pozíciu k tzv. zjednodušujúcemu balíku „Omnibus I“ [3], ktorý reaguje na pôvodný návrh Komisie z februára 2025 [1]. Tento článok analyzuje dopady týchto zmien na slovenský železničný sektor a jeho dodávateľský reťazec.

1. Balík „Omnibus“: Redefinícia povinných subjektov

Kľúčovým prvkom reformy je novelizácia Smernice 2013/34/EÚ (Smernica o účtovníctve) [5], ktorá stanovuje veľkostné kritériá pre podniky. Parlamentom schválená pozícia z novembra 2025 navrhuje radikálne zvýšenie prahových hodnôt, čím sa zužuje okruh povinných osôb pre nefinančný reporting.

Kľúčové zmeny v kritériách (Pozícia EP z 13. 11. 2025):

- **Počet zamestnancov:** Prahová hodnota pre zaradenie medzi „veľké podniky“ sa navrhuje zvýšiť z pôvodných 250 na 1 750 zamestnancov [3]. Týmto krokom by sa povinnosť reportingu podľa CSRD obmedzila len na skutočne veľké korporácie.
- **Finančné ukazovatele:** Súčasne dochádza k úprave limitov pre čistý obrat (návrh na zvýšenie na 450 mil. EUR) a celkovú súvahu [3].

Dopad na SR: Pre strategické štátne podniky ako ŽSR, ZSSK a ZSSK CARGO sa povinnosť nemení, keďže počtom zamestnancov vysoko prekračujú aj nový limit 1 750. Zásadná zmena však nastáva pre ich dodávateľský reťazec – stovky stredne veľkých slovenských firiem vypadnú z priamej pôsobnosti Smernice CSRD [4], čo mení dostupnosť dát pre výpočet Scope 3 emisií.

2. EFRAG a revízia štandardov ESRS

Súbežne s legislatívnym procesom v Parlamente finalizuje poradná skupina EFRAG (European Financial Reporting Advisory Group) technické poradenstvo pre Európsku komisiu, ktoré má byť predložené do 30. novembra 2025 [6]. Cieľom je revízia Delegovaného nariadenia (EÚ) 2023/2772, ktorým sa prijali štandardy ESRS.

- **Redukcia dátových bodov (Datapoints):** V rámci zjednodušovania EFRAG navrhuje zníženie počtu povinných údajov o 57 %, pričom sa kladie dôraz výlučne na metriky s vysokou materialitou pre finančné trhy [6].
- **Sektorové štandardy:** Pôvodná povinnosť prijať sektorové štandardy do júna 2026 sa v zmysle návrhu Omnibus odkladá, resp. mení na dobrovoľný režim, aby sa predišlo duplicitě požiadaviek [1].
- **Štandard VSME:** Pre malé a stredné podniky (SME) sa zavádza dobrovoľný štandard VSME (Voluntary SME Standard) [7], ktorý má slúžiť ako jednotný formát pre komunikáciu v dodávateľskom reťazci, nahrádzajúci ad-hoc dotazníky.

3. Prehľad legislatívnych zmien: Komparácia

V tabuľke 1 sú komparáciou porovnávané doterajšie a novo navrhované metriky hodnotenia štandardov v rámci Scope 1 až 3.

Tab.1: Komparácia legislatívnych zmien hodnotenia KPI

Oblasť regulácie	Pôvodný stav (Smernica CSRD [4])	Nový stav (Návrh Omnibus I [3])
Prahová hodnota (Zamestnanci)	> 250 zamestnancov [5]	> 1 750 zamestnancov [3]
Rozsah reportingu (ESRS)	Plný rozsah	Redukcia o cca 57 % [6]
Klimatický plán (Transition Plan)	Povinný pre všetkých	Diskusia o dobrovoľnosti [3]
Sektorové štandardy	Povinné prijatie	Odklad / Dobrovoľné [1]

Zdroj: autor

Pre objasnenie je potrebné zdôrazniť, ako sa môžu štandardy pre malé a stredne podniky aplikovať v hodnotení dodávateľských reťazcov. VSME je skratka pre Voluntary SME Standard (celým názvom *Voluntary European Sustainability Reporting Standard for non-listed SMEs*). V slovenčine to znamená Dobrovoľný štandard pre nekótované malé a stredné podniky.

Je to zjednodušená verzia ESG reportingu, ktorú pripravila organizácia EFRAG. Je určená pre firmy, ktoré nemajú zákonnú povinnosť reportovať podľa smernice CSRD (teda malé a stredné firmy), ale potrebujú vykazovať ESG dáta z obchodných dôvodov. Vysvetlenie vzniku VSME pre železnice je nasledujúce.

Prečo VSME vzniklo? (Problém "Trickle-down efektu")

Hoci malé firmy nemusia reportovať zo zákona, veľké firmy (ako ŽSR, ZSSK, banky) od nich pýtajú dáta, aby si mohli vypočítať vlastný **Scope 3** (uhlíkovú stopu dodávateľského reťazca). Doteraz to fungovalo chaoticky: malá firma dostala 10 rôznych excelovských tabuliek od 10 rôznych odberateľov. VSME to má zjednotiť – firma vyplní jeden štandardizovaný formulár, ktorý budú akceptovať všetci (banky aj odberatelia).

Ako to funguje?

VSME je výrazne jednoduchší než "veľké" ESRS štandardy. Skladá sa zvyčajne z troch modulov:

- **Základný modul (Basic Module):** Len tie najnutnejšie dáta (spotreba energie, emisie, počet zamestnancov). Toto stačí pre väčšinu malých firiem.
- **Naratívny modul (Narrative Module):** Ak chce firma opísať aj svoje stratégie a ciele (napr. "chceme znížiť emisie o 10 %").
- **Modul obchodných partnerov (Business Partners Module):** Detailnejšie dáta, ktoré zvyčajne pýtajú banky alebo investori.

Význam pre železnice

V kontexte toho, čo sme riešili vyššie (Omnibus a zvýšenie limitov na 1 750 zamestnancov):

- Veľa dodávateľov železníc (napr. opravovne železničných vozňov, dodávateľa náhradných dielov, stavebné firmy) vypadne z povinného CSRD reportingu.
- ŽSR a ZSSK však stále budú potrebovať ich dáta.
- **Riešenie:** ŽSR a ZSSK by nemali vymýšľať vlastné zložité dotazníky, ale mali by do zmlúv dať požiadavku: "*Dodávateľ poskytne dáta v štruktúre štandardu VSME.*"

Je to teda nástroj, ako získať dáta od dodávateľov bez toho, aby sme ich trápili náročnou byrokraciou.

Záver a strategické odporúčania

Pre slovenský železničný sektor vyplýva z novely jasný záver: hoci sa regulačné zaťaženie pre trh ako celok znižuje, pre veľkých zamestnávateľov rastie zodpovednosť za vlastný zber dát. Keďže legislatíva oslobodí menších dodávateľov od povinného reportingu, železničné podniky budú musieť implementovať zmluvné požiadavky na ESG dáta – ideálne vo formáte VSME [7] – aby boli schopné vykazovať svoje Scope 3 emisie v súlade s revidovanými štandardmi.

Pod'akovanie: Článok bol podporený agentúrou KEGA, Grant č. 033ŽU-4/2024 "Implementácia moderných metód a foriem výučby v oblasti udržateľnej mobility v dodávateľských reťazcoch" na Fakulte prevádzky a ekonómie dopravy a komunikácií, Univerzita v Žiline, Slovensko.

Zdroje:

[1] European Commission. *Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on the implementation of the 'Omnibus' simplification package* (COM(2025) final). Brussels: European Commission, 26 February 2025.

[2] Draghi, M. *The future of European competitiveness – Part A: A competitiveness strategy for Europe*. Brussels: European Commission, September 2024.

[3] European Parliament. *Legislative resolution of 13 November 2025 on the proposal for a directive amending Directive 2013/34/EU as regards the size criteria for certain undertakings*. Brussels: European Parliament, 2025.

[4] Directive (EU) 2022/2464 of the European Parliament and of the Council of 14 December 2022 amending Regulation (EU) No 537/2014, Directive 2004/109/EC, Directive 2006/43/EC

and Directive 2013/34/EU, as regards corporate sustainability reporting. *Official Journal of the European Union*, L 322, 16.12.2022.

[5] Directive 2013/34/EU of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on the annual financial statements, consolidated financial statements and related reports of certain types of undertakings. *Official Journal of the European Union*, L 182, 29.6.2013.

[6] EFRAG. *EFRAG Technical Advice on the Simplification of ESRS and reduction of datapoints*. Brussels: European Financial Reporting Advisory Group, November 2025.

[7] EFRAG. *Voluntary European Sustainability Reporting Standard for non-listed SMEs (VSME) – Final Draft*. Brussels: European Financial Reporting Advisory Group, 2025.